

Verkenning – gevolgen uitbraak coronavirus voor WMO-vervoer en genomen maatregelen (23-3-2020)

Hieronder wordt een samenvatting gegeven van de reacties die we van opdrachtgevers van doelgroepenvervoer (en het Koninklijk Nederland Vervoer- KNV) hebben ontvangen op de vraag welke gevolgen de uitbraak van het coronavirus heeft op het doelgroepenvervoer, welke maatregelen zijn genomen om de verspreiding van dit virus te beperken en wat de ervaren knelpunten zijn.

De volledige reacties zijn t.i. bijgevoegd

Signalen:

- Het belangrijkste signaal is de sterke daling in de vraag naar aanvullend/Wmo vervoer (80% volgens informatie van KNV en opdrachtgevers).
- Vervoerders en opdrachtgevers hebben in het algemeen geen klachten van gebruikers ontvangen naar aanleiding van de maatregelen genomen om de verspreiding van het coronavirus te beperken.
- In het geval van Valys hebben gebruikers (via belangenorganisatie), in reactie op het bericht dat de uitvoering van Valys tijdelijk werd opgeschort, gevraagd naar de gevolgen van deze maatregel voor mensen die niet thuis waren -en nog thuis moesten komen- op het moment dat het Valysvervoer werd gestaakt. Met het bericht dat Valys nog steeds prioritaire, noodzakelijk ritten blijft uitvoeren (en ervoor zorgt dat mensen nog veilig thuis komen) waren eventuele zorgen weggenomen.

Hoe gaan regio's hiermee om?

- Een aantal gemeenten en regio's heeft het WMO-vervoer tot noodzakelijke, urgente ritten beperkt (zoals Drechtsteden en Rotterdam).
- In andere gemeenten en regio's (Amsterdam, Utrecht, Groningen-Drenthe, Noord-Friesland, West-Friesland, Limburg) wordt het Wmo-vervoer in principe nog steeds aangeboden (maar in de praktijk is er bijna geen vraag meer naar). Wel zijn er in alle gevallen maatregelen genomen om verspreiding van het coronavirus te beperken. Deze variëren van het niet vervoeren van klanten met verschijnselen, het verplicht achterin zitten, individueel vervoer, geen contact tussen klant en vervoerder (betaling alleen mogelijk op rekening of via pinpas) tot het ombouwen van taxibussen (om een isolatiecabine voor chauffeurs te installeren). Zie in dit verband een artikel over omgebouwde taxibussen van Omnibuzz vervoerder Geerets De Leeuw): <https://www.taxipro.nl/innovatie/2020/03/20/speciale-cabine-bescherm-taxichauffeur-tegen-corona/>
- Er zijn verschillende initiatieven gestart waarbij taxi's en busjes worden ingezet om ondersteuning te bieden in de strijd tegen het coronavirus. Enkele voorbeelden:
 - o Vervoeren van zorgpersoneel (Amsterdam).
 - o Voedselboxen en medicijnen langsbrengen bij mensen die dat nodig hebben en een 'babbelbox' voor mensen die de deur niet uit mogen of durven en graag een praatje willen maken (Rotterdam/Trevvel).
 - o Regiotaxi aanbieden als vervanging voor weggefallen buurtbussen (gereden door vrijwilligers en zonder mogelijkheid voor passagiers om achterin te stappen). Brabant en West-Friesland hanteren dit als optie.

Knelpunten:

Het belangrijkste gesignaleerde knelpunt ziet op de continuïteit van de bedrijfsvoering van de betrokken vervoersbedrijven.

- KNV heeft grote zorgen geuit over de financiële gevolgen van de strijd tegen het coronavirus. Bedrijven vallen bijna nagenoeg stil qua werk. KNV waarschuwt dat er echte liquiditeitsproblemen kunnen gaan ontstaan. Als gemeenten, zorginstellingen, ziektekostenverzekeraars en andere opdrachtgevers naar rato hun vergoedingen terugbrengen, komt het voortbestaan van de het gehele zorgvervoersector in het geding. In vervoerscontracten die opdrachtgevers afsluiten met vervoerders is contractueel meestal afgesproken dat wordt betaald voor het daadwerkelijk verrichte vervoer. Dat betekent omgekeerd 'geen vervoer, geen betaling'. KNV adviseert de zorgvervoerders de betrokken opdrachtgevers een voorschot te factureren van in ieder geval 80% van een gemiddelde normale week.

KNV is blij met het extra pakket aan maatregelen dat de overheid heeft aangekondigd, maar de uitwerking daarvan laat nog wel op zich wachten volgens KNV. Bovendien schat KNV in dat daarmee het probleem niet is opgelost, omdat werkgevers bijvoorbeeld niet genoeg zullen hebben aan de aangekondigde NOW.

<https://www.knv.nl/zorgvervoerondernemers-factureren-niet-gereden-ritten-deels-in-strijd-tegen-financiele-gevolgen-corona/>

- De zorgen over continuïteit van het vervoer worden gedeeld door opdrachtgevers. Er zijn ook zorgen geuit over de gevolgen voor de samenleving als het systeem van doelgroepenvervoer valt. De gemeenten kunnen in dat geval na de coronacrisis de wettelijke taken op het gebied van doelgroepenvervoer niet meer uitvoeren. Er is geen vervoerder meer. En ook niet zonder meer te vervangen.

Er worden daarom gesprekken tussen opdrachtgevers en vervoerders gevoerd over mogelijke financiële maatregelen, zoals het verstrekken van voorschotten. Van enkele regio's is bekend dat ze nu al met voorschotten werken en dat ze de bevoorschotting handhaven: West-Brabant op 80% van begrote vervoer, Limburg t/m april 75% o.b.v. het volume in 2019. Dit is ook in lijn met het uitgangspunt in de afspraak tussen het Rijk en VNG (breed in de zorg) dat gemeenten (en verzekeraars) doorbetalen alsof de zorg normaal zou zijn geleverd op basis van realisatie in eerste periode.

GNMI (Gemeentelijk Netwerk Mobiliteit en Infrastructuur, gelieerd aan VNG) en verschillende opdrachtgevers (Amsterdam, Omnibuzz, Groningen-Drenthe) bekijken op dit moment wat de mogelijkheden zijn om een gezamenlijke aanpak te hanteren met gezamenlijke oplossingen.

Bijlage- gevolgen bestrijding coronavirus voor het doelgroepenvervoer-ontvangens reacties gemeenten/regio's.

Utrecht:

- In de regio Utrecht blijft de vervoerder van de Regiotaxi zoveel mogelijk rijden.
- Reizigers met verschijnselen worden niet vervoerd. Ook chauffeurs met verschijnselen rijden niet.
- Op dit moment rijdt de regiotaxi met ongeveer een bezetting van 20% van de normale situatie. De ritten worden zoveel mogelijk individueel uitgevoerd.
- Er is nauw contact met de vervoerder, ook om te kijken welke maatregelen genomen kunnen worden zodat zij voldoende liquiditeit hebben om de komende maanden de kosten zoals salaris te kunnen betalen. Op dit moment wordt er door de provincie gekeken of het mogelijk is een voorschot te verstrekken totdat landelijke regelingen vorm hebben gekregen.

Amsterdam:

- Aanvullend OV (m.u.v. leerlingenvervoer) rijdt in Amsterdam door met dezelfde maatregel als OV om verspreiding van het coronavirus te beperken (minder vervoer en met in acht nemen van de preventiemaatregelen).
- Vervoerders in Amsterdam gaan ook zorgpersoneel rijden.
- Er is contact met GNMI en andere gemeenten ivm de vraag hoe om te gaan met betalingen en de financiële gevolgen.

Omnibuzz (Limburg)

- De vervoersvraag is teruggelopen met 80% na de maatregelen om verspreiding van coronavirus te beperken
- Belangrijke ritten voor klanten die geen alternatief hebben via OV en familie gaan door. Denk aan het doen van boodschappen en het noodzakelijke bezoek van artsen.
- Omnibuzz heeft maatregelen genomen om bij het vervoer dat wel doorgaat zowel de klant als de chauffeur te beschermen. Alle vervoer wordt bijvoorbeeld individueel uitgevoerd en in taxi-bussen, om voldoende afstand te bewaren. Ook zijn de handelingen tussen chauffeur en klant in de taxi's teruggebracht tot bijna 0. Er vinden bijvoorbeeld geen betalingen meer plaats in de taxi. Iedereen rijdt nu op rekening. Er worden ook cabines in taxibusjes omgebouwd: <https://www.taxipro.nl/innovatie/2020/03/20/speciale-cabine-bescherm-taxichauffeur-tegen-corona/>
- Omnibuzz werkt in de contracten met een voorschotsysteem dat later wordt gecorrigeerd op werkelijk verreden ritten. Dat voorschot is 75% van het volume in vergelijkbare periodes in 2019. Tot en met april betaalt Omnibuzz dit uit zonder directe correctie. In mei zullen ze overleggen welke invloed dit alles heeft gehad en wat is aangevuld met maatregelen vanuit het Rijk. Eventueel passen ze deze planning nog aan aan nieuwe overheidmaatregelen tegen het virus. Volgens Omnibuzz sluit deze werkwijze aan bij de oproep van het KNV. Alleen betalen ze dus het voorschot. Veel andere opdrachtgevers hebben deze voorziening niet in de contracten staan. Voor hen is dit moeilijker. Binnen het werkgebied van Omnibuzz vragen wij alle opdrachtgevers om wanneer het kan dezelfde werkwijze te volgen en hebben we de oproep van KNV onder de aandacht gebracht.
- Omnibuzz vraagt ook om de chauffeurs, callcentermedewerkers en planners van doelgroepenvervoer op te nemen in lijst vitale beroepen. Hierdoor zou de tijdelijke

“overcapaciteit” in de contracten goed kunnen worden ingezet bij de initiatieven die nu ontstaan. In het kader van de zelfstandige wonende ouderen, kwetsbare doelgroep voorziet Omnibuzz nog een noodzakelijke extra inzet. Alle vraagafhankelijke vervoerscontracten samen hebben een bijna perfect databestand van thuiswonende ouderen, kwetsbaren.

Jobinder (Noord-Oost Friesland):

- Wmo-ers bellen massaal hun ritten af t/m 6 april. Dat deden bijna alle mensen de dag na persconferentie waarin de 6 april werd genoemd. Dus ook alle wekelijks geplande ritten zijn al gecancelled. Als tandartsen fysio's en kappers langer dicht blijven, zullen ook ritten langer uitvallen. Geen klachten. Mensen berusten zich in de situatie. Sommigen zijn bang, anders zien wel wat er gebeurt. Een enkeling gaat nog naar een vriendin. Het vervoer ligt nagenoeg stil. Ouders t.a.v. llv ook geen issues.
- Wmo-vervoer is niet stopgezet. Er zijn wel maatregelen genomen om in samenspraak met vervoerder om verspreiding van het coronavirus te beperken (bijvoorbeeld: alleen chauffeur mag voorin zitten, vervoer wordt niet gedeeld met andere passagiers, etc.) <https://www.jobinder.nl/>

Publiek Vervoer Groningen Drenthe: ongeveer hetzelfde als Jobinder, verwijst door naar de desbetreffende vervoerder: <https://www.publiekvervoer.nl/over-ons/nieuwsberichten/wmo-vervoer>

Drechtsteden: De Drechthoppers rijden tot en met maandag 6 april zo min mogelijk, alleen als sprake van een medische noodzaak of andere urgente reden. Bijvoorbeeld het bijwonen van een uitvaart of wanneer een klant dringend om boodschappen verlegen zit en geen mogelijkheid heeft om van iemand hulp te ontvangen. De Wijkhoppers blijven uit voorzorg voorlopig aan de kant; deze ritten worden uitgevoerd door de Drechthopper. <https://www.socialedienstrechtsteden.nl/nieuws/informatie-coronavirus-vervoer-drechthopper-en-wijkhopper>

Rotterdam/Trevvel: Raadt klanten momenteel met klem aan niet te reizen. En alleen van Trevvel gebruik te maken wanneer dit strikt noodzakelijk is. Ze vervoeren alleen klanten in uitzonderlijke gevallen, bijvoorbeeld kinderen van ouders met vitale beroepen. Dit doen ze met zo min mogelijk personen tegelijk in onze voertuigen. Ze bieden momenteel alternatieve dienstverlening. Zo is een samenwerking met de gemeente afgesloten waarbij Trevvel voedselpakketten of medicijnen langsbrengt bij mensen die dat nodig hebben. Ook hebben ze een 'babbelbox' voor mensen die de deur niet uit mogen of durven en graag een praatje willen maken. <https://www.trevvel.nl/nieuws/brief-voor-onze-klanten>

Brabant: In Brabant rijden relatief veel Buurtbussen lijnen. Deze zijn allemaal vervallen omdat ze gereden worden door (oudere) vrijwilligers en er geen mogelijkheid is voor passagiers om achterin in te stappen.

Als alternatief gaat Brabant deze week de regiotaxi aanbieden tegen OV tarief. Het streven is om dit vanaf woensdag in te laten gaan maar dit kan mogelijk per regio (5 stuks in Brabant) verschillen.

De provincie blijft het bindend OV advies hanteren zodat ze niet gaan concurreren met de OV vervoerders om de laatste passagiers. Als OV tarief volgen ze het Wmo tarief zoals dat in de regio's geld.

West-Friesland

- Zet de Regiotaxi in daar waar nodig en men normaliter de buurtbus zou rijden. Vooralsnog is dit niet het geval en blijft de Regiotaxi alleen Wmo-pashouders vervoeren. Gisteren waren 12 ritten gereden. Voor vandaag staan 33 ritten gepland.
- Met betrekking tot het leerlingenvervoer, jeugdzorg- en Wsw-vervoer: West-Friesland heeft 8 reizigers gepland staan voor vervoer deze week. Scholen hadden ouders gelukkig tijdig geïnformeerd. Op een enkeling na geen vreemde reacties vanuit de reizigers. Wanneer om expliciete reden (examenjaar middelbare school, ouders met vitale functies) toch moet worden gereden, dan zetten wij vervoer in voor zolang het kan. In principe houden wij ons aan de gestelde richtlijnen van het RIVM.
- Vooralsnog ondervindt West-Friesland geen knelpunten. Wel al brieven ontvangen van onze vervoerders en KNV met dringend verzoek tot compensatie regeling. Daarvoor is nu een notitie en collegevoorstel geschreven voor de 7 Westfriesse gemeenten en andere partners. Het wachten is nu op de brief vanuit het VNG met informatie over compensatie regeling. Dit kan impact hebben op de inhoud van het collegevoorstel dat binnenkort wordt voorgelegd.
- Momenteel wordt door medewerkers (verkeerskundigen) in Hoornt onderzocht of het noodzakelijk én uitvoerbaar is om de zorgverleners (via hun werkgevers; de zorginstellingen) die in het centrum van Hoornt moeten worden ingezet een tijdelijke parkeervergunning te verlenen. Dit omdat de kans aanwezig is dat het OV-vervoer op enig moment ook kan worden stilgelegd.